

Tilknýtið til ES størsta týdningin

heldur Rolf Guttusen, nú lögtingið í dag skal viðgera úttanlandsmál. - Tingmenn skulu ikki viðgera størpolitisk mál, men tey mál, sum hava týdning fyri okkum: Tilknýtið til ES, fiskikvotur og marknasurningin við Bretland.

EIRIKUR LINDENSKOV

Í sambandi við at lögtingið í dag fer at viðgera úttanríkismál, hava vit spurt Rolf Guttusen, sum er lektari við Lærða Háskúlan í Keypmannahavn, og sum javnans úttalar seg um dagsins viðurskipti í Føroyum. Men hvørji mál heldur hann vera av størsta týdningi hjá lögtinginum at tosa um í dag?

- Nú má eg beinanvegin siga, at eg ikki hava sæð frageiðingina hjá lögmanni, og tí fái eg ikki úttala meg um hana. Men annars haldi eg, at størsta úttanríkispolitiska málið hjá føroyingum at viðgera, er tilknýtið til ES, sigur Rolf Guttusen. - Vit eiga ikki at tosa um størpolitisk mál, men at halda

okkum til, hvat vit kunnu fáa burtur úr eini avtalu við ES, tí tað er størsti trupulleikin hjá okkum í løtuni. - Okkum tørvar eitt munandi betri samarbeiði við ES.

Annað mál, sum Rolf Guttusen heldur vera av týdningi, er fiskiveiðikvoturnar, serliga við Noreg, Island og ikki minst ES. - Tað er av størsta týdningi, at politikararnir eru jarðbundnir, og viðgera tey mál, sum eru av týdningi fyri samfelagið - sum nevnt handilsviðurskiptini og kvoturnar. Síðan er tað mál- ið um marknið millum Bretland og Føroyar. Hetta er eisini eitt sera týðningarmikið mál, sum eigur at fáa nágreiniliga viðgjørt.

- Løgmaður segði í Sosialinum nú ein dagin, at

hann tók markið fram um oljuna. Har haldi eg við honum, men um hinir ikki geva seg, so mugu vit finna eina semju - annars endar málið í altjóða dómstólinum í Haag.

- Og endar málið har, so mugu vit vera greið yvir, at tá vendst ikki aftur. Tann avgerðin, sum har fellur, verður endalig, tí er best um vit finna eina semju.

Rolf Guttusen sigur viðari, at føroyingar ikki hava tær stóru royndirnar í altjóða politiskum samráðingum.

- Trupulleikin er, at vit-anin og kunnleikin ikki eru so stór. Har áttu føroysku myndugleikarnir at gjørt meira, og her hugsi eg um nógv umrøddu umboðstovu í Brüssel.

- Vit hava í mannaminni havt umboðstovu í Aberdeen. Tað kann í dag tykjast lögð, at hon hevur yvirlivað, men hetta hevur sína orsök, tí vit til fram í sekti-árin landsaðu nógvan fisk har - har var okkara marknaður.

- Men líka so lögð tykist tað, at myndugleikarnir einki hava gjørt við at kunna seg um núverandi marknaðin - ES. Hetta átti langt síðani at verið gjørt, heldur Rolf Guttusen.

- Ísland, Grønland og Noreg hava umboðstovur í Brüssel, sum teir hava havt stórt gagn av.

Rolf Guttusen vísir eisini á, at nógvir danskir stovnar, eitt nú L.O. arbeisgevarafelagið og nógv onnur feløg og stovnar hava sínar egnu umboðstovur í Brüssel, fyri at kunna síni baklond um viðurskiptini í ES og um broytingar, ið eru á veg. Hann heldur, at tað er av alstórum týdningi fyri okkum føroyingar, at vit eisini fylgja við.

- Ikki minst tað at gera lobbyarbeiðið hevur so ómetaligan týdning. Nú er hetta kanska eitt negativt lott orð, men hetta er tað sum gongur fyri seg, og vilja vit vera við, so mugu vit eisini gera tað, sigur Rolf Guttusen.

- Tað besta, sum føroyingar kunnu gera, er sum

Rolf Guttusen heldur, at politikararnir skulu viðgera tey mál, ið hava týdning fyri samfelagið

skjótast at fáa eina slíka umboðstovu setta á stovn, tí - best er at gjøða landið áðrenn samráðingar fara fram.

Vit spurdu eisini Rolf Guttusen, um lögtingið ikki eisini eigur at tosa um hernaðarmálið og um hernaðarpolitikk.

- Nei, tað hevur ongan týdning. Tað sum er av týdningi, er at tingið arbeidir við realpolitikki. Sjálvur havi eg altíð verið ímóti hernaðarstøðnum, men eg má víðganga, at idealisman kanska er eitt sindur fjarin. Hernaðarmálið hevur ongan týdning í hesum sambandi - og skal tað viðgerast, so má tað viðgerast meira nøgtern.

- Ímynda vit okkum, at Føroyar einaferð verða sjálvstøðugar, so vera vit als ikki tryggari, um vit standa úttan fyri hernaðarsamgonguna, sigur Rolf Guttusen, sum enn einaferð leggur dent á, at føroyskur úttanríkispolitikkur í dag snýr seg fyrst og fremst um at fáa góð viðurskipti við ES, um at úteiga okkum fiskikvotur og um at fáa semju við Stóra Bretland um undirgrundarmarknið.

ES og umboðsstovan

Tað verða tey týdningarmestu málini at viðgera á tingfundinum í dag, heldur formaðurin í úttanlandsnevndini, Helena Dam á Neystabø

EIRIKUR LINDENSKOV

Tað er ikki á hvørjum degi, at føroyskir politikarar seta úttanríkismál á dagskránnar. Men á tingfundinum í dag fara tingmen at røða um tollsamgongu, um marknaðarviðurskipti við ES og eisini um frageiðing frá lögmanni um úttanríkismál.

Helena Dam á Neystabø er formaður í úttanlandsnevndini. Hon væntar, at kjakið m. a. fer at snúgv seg um ES-málið, um frabodanina frá Santer, um marknaðartrætuna, bindingarnar sum gjørdar eru í avtalunum við danir, um fiskiveiðisáttmálarnar - kanska serliga síldina. Hon heldur, at hetta fer at vera eitt breitt orðaskifti, men veit ikki, hvussu víða verður kjakað, tí talutíðin verður lutfalsligi litli.

Úttanlandsnevndin var herfyri í Brüssel og kunnaði seg við ymisk viðurskipti viðvíkjandi ES. Helena Dam á Neystabø heldur, at endamálið við ferðini varð rokkið.

- Ferðin var væl fyrriskipað, og tey vit hittu vóru væl

fyrririkað. Nevndin fekk í tøkjuligt innlit í, hvussu ES stovnarir arbeida, eins og vit fingur høvi á nógvum ymsum stigum at føra føroysk sjónarmið fram, sigur Helena Dam á Neystabø.

Úttanlandsnevndin hevur fingið innlit í, hvussu Grønland, Ísland og Noreg røkja síni áhugamál í samstarvinum við ES, eins og nevndin hevur hitt fólk, sum tykjast sinnað at samstarva við Føroyar.

Limirnir í úttanlandsnevndini meta, at skipanirnar, sum Ísland, Grønland og Noreg hava við ES virka væl.

Umboðsstovu í Brüssel

Helena Dam á Neystabø heldur, at tingmenn í kjakinum í dag eisini fara at umrøða spurningin, hvørt vit eiga at stovna eina umboðstovu í Brüssel, ella ikki.

- Tað er greitt, at okkara almennu áhugamál als ikki eru nógv væl umboðað í ES, sum er størsti marknaður fyri føroyskan útlutning, sigur Helena Dam á Neystabø. Hon sigur, at úttan-

landsnevndin heldur, at tað er rætt at seta skjótu, á at menna heina holla føroyska úttanlandstænastu, t. d. við at stovnsa føroyska umboðstovu í ES.

- Men nevndin hevur tó ikki viðgjørt málið politiskt, sigur hon. - Vit mæla til, at gølligar fyrrirækingar verða gjørdar. At støða verður tikin til endamálið við einari umboðstovu eins og til heimildir, ið tilfisk stova ska fáa. Hvørjar starvssetanartreytir skulu setast, skal starvið verða tíðaravmarkað, og hvønn skal ein tilfisk umboðstova samskipta við heima í Føroyum eins og aðrastaðni.

- Hetta eru spurningar, ið eiga at fáa eina politiska viðgerð, tí uppi hesum hongur eisini spurningurin um hvussu ein føroysk úttanlandstænasta verður skipað í Føroyum, ein tænasta, ið eisini eigur at røkja føroysk áhugamál aðrastaðni í heiminum.

Skulu hava egnatíðindastovu

Helena Dam á Neystabø heldur sum sagt, at óivað verða nógv mál havd á lofti undir orðaskiftinum í dag.

- Men eitt, sum eg væl kundi funnið uppá at tikið fram, at tíðindaflutningurin út úr Føroyum, sigur Helena Dam á Neystabø. - Eg haldi

Helena Dam á Neystabø er formaður í úttanlandsnevndini ikki, at tað er rætt, at hesin týdningarmikil tíðindaflutningur eigur at vera á útlendskum hondum, sigur hon, og sipar til útlendsku fjølmiðlarnar, sum bera henda tíðindaflutning, eitt nú Ritzau í Danmark.

- Øll vita, at hesin tíðindaflutningur er alt ov vana-ligur. Eg haldi kortini ikki, at vit skulu hava nakran sensur, ella nakað tilfisk, men vit áttu at havt okkara egna tíðindastovu, fyri at tryggja, at skil var í tí boðskapi, sum fer út í heim um okkara samfelag. - Umheimurin hevur krav uppá at fáa at vit, at vit í veruleikanum eru eitt framkomið samfelag. Hetta kemur ikki nógv greitt fram, tí tað oftast bara er tað gølukennda, sum verður borið gjøgnum útlendsku fjølmiðlarnar, tá tað snýr seg um Føroyar, sigur Helena Dam á Neystabø at enda.

Somu støðu til hernaðarstøðirnar

EIRIKUR LINDENSKOV

Herfyri legði Tjóðveldisflokkurin fram uppskot fyri tingið um hernaðarmálið. Undir viðgerðini tóku bert umboð fyri andstøðuna orðið. Vit hava spurt fyrrverandi formannin í javnaðarflokkinum, Maritu Petersen, um hetta er tí, at flokkurin hevur broytt støðu til hernaðarmálið, og um flokkurin ikki tekur undir við Tjóðveldisflokkinum.

- Jú víst taka vit undir við Tjóðveldisflokkinum í hesum málið. Javnaðarflokkurin hevur enn somu støðu, um at sjálvandi skulu allar upplýsingar um hernaðarviðurskiptini í Føroyum fram og sjálvandi skal landsstýrið hava atgongd til øll skjøl í hesum máli, sigur Marita Petersen avgjørd.

Hon vísir eisini á, at Javnaðarflokkurin greitt vísti hetta í málinum um at lata NATO brúka flogvøllin í Vágum til hernaðarvenjing. Hesum var Javnaðarflokkurin í móti

i, men kortini mælti ein meiriluti í úttanlandsnevndini landsstýrinum til at geva NATO loyvi.

Marita Petersen heldur, at tað átti at verið nógv mikið at lögmaður skrivaði eitt bræv og bað um hesar upplýsingar, men um hann hevur gjørt nógv mikið við hetta, veit Marita Petersen ikki. Men hvat gjørdi Marita Petersen sjálv við hetta, tá hon var lögmaður?

- Nei, tá gjørdi eg ikki so nógv við hatta málið. Tá var so nógv annað at takast við. Men størsta orsøkin til at hatta málið nú er komið fram, er tað sum fram er komið um støðina í Thule í Grønlandi, sigur Marita Petersen.

Hon leggur annars dent á, at Javnaðarflokkurin heldur tað vera sera týðningarmikið, at vit fáa alt at vit um hernaðarlíka virksemd, sum hevur verið her og ikki minst, at vit eisini fáa at vita, um Danmark hevur havt nakran figgjarglan vinning av at hava støðirnar í Føroyum.